

EKOLOŠKI

BILTEN

besplatan primjerak

DRUŠTVA PRIJATELJA PRIRODE

* GODINA 3 * BROJ 15 * ODŽAK * 23.12.2010.

ČESTIT BOŽIĆ,
SRETNU I USPJEŠNU
2011. GODINU

ŽELI VAM VAŠA «LIPA»
DRUŠTVO PRIJATELJA PRIRODE

"Suncem obasjana Čvrsnica"

Ekološki bilten

Društva prijatelja prirode "Lipa"

Tel.: 031 762 135

031 711 666

Fax.: 031 711 665

www.vrbovac.com

dpp.lipa.odzak@gmail.com

Glavni i odgovorni urednik

Ivo Lubina

Izvršni urednik

Zijad Terzić

Redakcija

Niaz Šabić, Katarina Čamber
Asmer Kršić, Mirzeta Topolović
Ilija Ilić, Šefika Omerbašić

Grafička obrada

Ivica Katić

Lektor

prof. Dževida Porobić

Tiraž

200 primjeraka

Štampa

GRAFIK DESIGN Odžak

Projekt izdavanja Biltena financira:

FEDERALNO MINISTARSTVO
OKOLIŠA I TURIZMA

MINISTARSTVO PROMETA,
VEZA, TURIZMA I ZAŠTITE
OKOLIŠA ŽUPANIJA
POSAVSKE

OPĆINA ODŽAK

SVE NAŠE EKOLOŠKE UDRUGE

Biti članom ekološke udruge u ovom uspavanom, umrtvljenom mjestu, znači, hvatati društvene jedinice u pauzi između njihova dva slatka, bezbrižna društvena hrkanja, držati ih budnima pričom o važnosti očuvanja prirode i zaštiti okoliša, između dva njihova veličanstvena zijeve ukazivati na apsurdnost gacanja gospodskim cipelama po prljavim, blatnjavim ulicama, fotografirati im smeće i divlje deponije, objašnjavati im, uporno i strpljivo, kao djeci, da drvo nije stup za plakiranje, park nije nogometno igralište, zelena površina nije parking za kamione. Dalje znači, nemati iskrene podrške od lokalne vlasti, štaviše, zamjeriti joj se, postati neko ko narušava idilu te naše društvene ravnodušnosti i neodgovornosti, biti optužen za bavljenje politikom, za uludo trošenje slobodnog vremena i državnih novaca. I još dalje, ako se dirne u nekoga ko gaji ideale „društveno prihvatljivog ponašanja“, biti izložen prijetnjama i, naravno, dobiti po nosu.

Tužno je biti sam i neshvaćen, deprimira to nerazumijevanje kompletnu udruge, a da neće obična, ekološki ranjiva člana, pa dolazilo to od najgoreg dušmanina, a kamo li od rođenog sugrađanina i svoje voljene vlasti. Stoga nas je jako obradovalo kada smo, otprilike prije godinu dana, (naravno, iz čaršijskih priča) saznali da je jedna ekološka udruga iz Odžaka dobila „fine državne pare“. U tom raspamećenom stanju ekstenzivne sreće, bili bismo se složili da dobije i sve novce ovoga svijeta, samo da postoji neko ko će makar malo pripomoći u guranju ovog ogromnog, ekološkog sizifovskog kamena uz strmo brdo odžačkog sveopćeg rahatlua, neka još kojeg ekološki osviještenog Don Quijotea, lakše će nam biti jurišati na odžačke, nebeski visoke društvene vjetrenjače bescilnog, od danas do sutra, suvišnog, praznog hoda.

Iz Narodnih novina ŽP (Živjele Narodne novine Županije Posavske!) broj 6, od 31.07.2009., na stranici 616, saznali smo da je doista u Registar udruga građana Ministarstva pravosuđa i uprave Županije Posavske 3.7.2009. upisana Udruga „Udruženje građana – ekološki pokret općine Odžak“ iz Odžaka (Š. Čaušević, predsjednik; S. Delić, dopredsjednik). Naivni, kakvima nas je Bog stvorio, a ekologija održala, nismo pridavali značaj učestalom ponavljanju đavolje „šestice“ u rednom broju novina i stranici na kojoj je bila obavijest o registraciji udruge, odmah smo uputili jedan kratki dopis na adresu Udruge, iskreno i nesebično joj ponudivši prostor da se predstavi u našem Ekološkom biltenu, jednu besplatnu reklamu, nadajući se, naravno, suradnji i računajući na prednosti i snagu koje donosi zajednički nastup udruge s istim ciljem – podizanje ekološke svijesti kod naših sugrađana, te stvaranja čistijeg, ljepšeg i ugodnijeg zajedničkog nam životnog ambijenta. Prošlo je otad najmanje četiri bajrama i, kako onda, tako i dan-danas. Odgovora čak ni u bocama što poslije svake kiše, zbog zaštopane kanalizacije, plivaju po vodi u po čaršije. I, doista, mi smo sami, nas niko ne voli u ovome mjestu, svi bježe od nas, žrtve smo neuzvraćene ljubavi. Ko je makar jednom u životu volio pa bio ostavljen, znat će kako nam je teško. Ali, ekologija ne podnosi patetiku, mora se ići dalje. Zapravo, ko je nama kriv kad ne znamo čuvati državne novce i šutjeti. Nego ih trošimo javno, tako da se zna gdje završi svaki pfening. Evo, zadnje državne pare dadasmo na štampanje ovog broja Biltena.

Redakcija

SADRŽAJ

2. Redakcija - Sve naše ekološke udruge
3. DPP «Lipa» - Posječeni platan - Epilog
4. Dijana Brašnjić - Veća zdravstvena sigurnost građana
5. Ilija Ilić - Životinjski otpad
5. Ivo Lubina - Živi trupac
6. portal Žup. Posavske - Sto četrdeset javora
6. Asmer Kršić - Divlja deponija Vrbovački Lipik
7. Slobodna evropa - Usvojen dokument o borbi protiv klimatskih promjena
7. Eko vodič - Bez vode nema života
7. Katica Paradžik - Kako živjeti kreativno
8. Ivo Lubina - 100 km gradu heroju
9. Almira Šabić - Martinje u Kutjevu
10. Sabina Huremović - Školsko dvorište
11. Nada Koturić - Novo odlagalište otpada
12. Mladen Jelušić - Starača
13. Katarina Čamber - 72 sata bez kompromisa
14. Ilija Ilić - Može li gladan misliti na očuvanje okoliša
15. Nedžad Garić - Vozači oprez
16. Plan rada za 11. i 12. mjesec
16. Značajni datumi 11 i 12 mjesec
16. Foto vijesti

POSJEČENI PLATAN: EPILOG

U prošlom broju našeg Biltena, ogorčeni neodgovornom, nelegalnom, primitivnom sječom stabla platana u samom centru grada, uputili smo otvoreno pismo načelniku Općine Odžak gosp. Luki Juriću. Evo njegovog odgovora:

Posjeći takvo stablo na takvom mjestu je bruka i sramota ovoga grada i svih njegovih građana, shodno tome i moja osobna.

O posječenom stablu platane u najužem centru grada saznao sam sutradan nakon toga nemilog događaja. Kao i veliku većinu naših sugrađana taj gest neodgovornih, nesavjesnih me jako neprijatno iznenadio i blago reći naljutio. Odmah sam dao nalog odgovornima za taj sektor u Općini da poduzmu sve zakonom propisane mjere kako bi se utvrdilo tko je i po čijem nalogu posjekao to stablo. Nadležna općinska služba je o istom izvijestila županijskog inspektora od koga očekujemo istragu i pokretanje zakonom propisanog postupka kojim će se utvrditi odgovornost i sankcija za učinjeni prekršaj ili kazneno djelo.

Još jednom ponavljam: osuđujem ovakvo ponašanje naših sugrađana i inzistirat ću kod nadležnih da obave svoje zakonom propisane postupke kako bi spriječili svako buduće slično ponašanje.

Luka Jurić

Mi smo jako zadovoljni ovako oštrom reakcijom načelnika. Držimo da je ovo početak potpuno drugačijeg odnosa prema okolišu u našem mjestu, te se nadamo da će uskoro biti proširen na sve ekološke segmente: zaštitu parka, sankcioniranje bacanja smeća po ulici, zabranu plakativiranja po drveću itd..

Naravno, slaba je utjeha i loša zamjena za već odgojeno stablo platana jedan „neinventivan“ čempres i katalpa, čija krošnja, i kad se pravilno obrezuje, traži širok prostor. (Osim ako se ne bude obrezivala loše, nekreativno, na isti način na koji se to radi s ostalim stablima katalpe, iz

drvoreda u čaršiji, te tako postane samo još jedan element, posprдно nazvanog, Odžačkog Stonehengea.) Ali, eto, i to je nešto.

Zahvaljujemo se i onim našim sugrađanima i čitateljima našeg Ekološkog biltena, koji su nas iskreno podržali (bez onog glupog, iscrpljujućeg, pogubnog spekuliranja po naše mjesto – „naš-njihov“) u ovoj, ne baš „bezbolnoj akciji“.

A uvrijeđenima kažemo: svaki čovjek ima isto pravo na uvrijeđenost. Samo s jednim sitnim detaljem: uvrijeđenost onih koji stvaraju i čuvaju na sasvim je suprotnoj strani od uvrijeđenosti onih koji uništavaju.

Gradnja pročistača otpadnih voda u Odžaku pri kraju

VEĆA ZDRAVSTVENA SIGURNOST GRAĐANA

Postrojenje pročistača otpadnih voda biti će u cijelosti izgrađeno do polovice prosinca ove godine, a zatim će se raditi na postavljanju kolektora

Na području odžačke općine komunalni otpad se trenutno odlaže u baru zvanu Osip, koja dulje vrijeme zbog veličine odlagališta i blizine naseljenom području predstavlja „ekološku bombu“. U toj prirodnoj depresiji dio komunalnog otpada isparavanjem i kroz podzemne vode završava u koritu rijeke Bosne što izravno i neizravno utječe i na zdravlje stanovnika općine i šire. Izgradnjom postrojenja pročistača otpadnih

voda smanjio bi se utjecaj urbanih otpadnih voda na okoliš, a time bi se doprinijelo i poboljšanju zdravstvene sigurnosti građana kroz samu zaštitu okoliša.

Odžačka općina je tek deseta općina u Bosni i Hercegovini koja će imati pročistač otpadnih voda. Koliki je značaj tog projekta pokazuje i podatak da se već 40 godina komunalni otpad skuplja u bari Osip. Postrojenje pročistača otpadnih voda bit će u cijelosti

izgrađeno do polovice prosinca ove godine, a zatim će se raditi na postavljanju kolektora. Izgradnja kolektora omogućiti će stvaranje mulja koji će se koristiti kao vještačko, a možda čak i kao izravno đubrivo.

Ova postrojenja spadaju u jedan od najvećih projekata, a težak je oko 3,5 milijuna maraka. Cjelokupni projekt financira se iz sredstava GEF granta, a implementira od strane Svjetske banke.

Dijana Brašnjić

Životinjski otpad i ekološki i komunalni problem

KUDA ZAVRŠAVAJU OSTACI ŽIVOTINJA?

Tjedno se u odžačkoj općini proizvede između dvije i pol i tri tone životinjskog otpada, što zapravo znači da će se do kraja godine ukupno proizvesti 30 tona

U vremenu svinjokolja, pa sve do kraja godine, na području odžačke općine biti će zaklano oko 5 tisuća svinja, što je za 30-tak posto manje nego nekoliko posljednjih godina. Veterinarski stručnjaci ističu da na smanjenje broja svinja ponajviše utječu postojeća struktura stanovništva, osiromašenje životinjskog fonda zbog neorganiziranog otkupa i posljedice recesije. To je prva strana medalje, ona suha, statistička i po pravilu manje interesantna javnosti. Ona druga strana može se sagledati i u formi pitanja - kuda godinama završava sav taj životinjski, stručno rečeno - organski otpad.

Iako je odgovor svima znan - završava uglavnom na divljim deponijama, šumama, njivama, međama, pokraj rijeka... podaci o količinama organskog otpada u odžačkoj općini trebaju svakoga zabrinuti. Naime, u ovom vremenu svinjokolja, pa sve do Nove godine, tjedno se u odžačkoj općini proizvede između dvije i pol i tri tone životinjskog otpada, što zapravo znači da će se do kraja godine ukupno proizvesti 30 tona. Veterinarski stručnjaci podsjećaju da bez organiziranog zbrinjavanja organskog otpada i obvezujućih zakonskih rješenja taj godinama prisutni problem ne može biti riješen. Iako se i taj otpad može

reciklirati, uglavnom kao sirovina za proizvodnju košanog brašna, to zasad nije prioritet.

Ako je reciklaža kod nas još uvijek samo pojam u rječniku stranih riječi, u oraškoj općini ipak su učinili barem korak više. Tamošnje komunalno poduzeće i ove godine odvozi životinjski otpad poslije svinjokolja. Budući da organski ostaci, bačeni na otvoreno, trule, raspadaju se i prijete da postanu izvor zaraze i za ljude i za životinje, barem bi o tomu trebalo više povesti računa.

Ilija Ilić

ŽIVI TRUPAC

Kažu da je put do pakla popločan dobrim namjerama. Možda je i namjera vodstva MZ Prud bila dobra. Urediti svoje selo, mještane zaštititi, ali brzopleto i nepromišljeno zgrabiti motorne pile i potkresati grane jednom od najdugovječnijih stabala na ovim prostorima nije ispravan potez. Vjerujem da bi sama spoznaja, da su dva bagrema kao i hrast u groblju još davne 1974. godine proglašeni prirodnim dobrom i registrirani u Zavodu za zaštitu spomenika kulture i prirodnih rijetkosti u Sarajevu, spriječila oštećenje starog bagrema. Možda bi tad pribavili potrebne dozvole i potražili stručno mišljenje kako izvesti planirane radove.

A na nama ostaje da se nadamo da će proljeće na «živom trupcu» donijeti nove mlade grane, jer me plaši i sama pomisao da bi ovaj gorostas mogao stradati zbog jednog nepromišljenog čina. I da parafraziram Đorđa Balaševića:

«Ko nije drvo
razumeo prvo
pa tek onda kresao (sadio),
nije ništa uradio
i shvatiti će kad-tad
da ne zna šta je hlad....»

Ivo Lubina

STO ČETRDESET JAVORA

Zaobilaznica Orašja koja prolazi pored sjedišta zgrade županijske uprave bit će ukrašena posađenim drvoredom. Županijska Vlada izdvojila je za te namjene 15.000 KM od kojih je kupljeno 140 sadnica ukrasnog drveća javora (*acer platanoides*) i još 15-tak različitih vrsta sadnica. Srednjoškolci Poljoprivredne škole u Orašju pomogli su djelatnicima Komunalnog poduzeća u postavljanju drvoreda.

-Ovo je projekt višeznačnog karaktera jer osim toga što učenici praktično rade ono što uče, sadnica će im pratiti kroz život i kada god prođu ovom cestom uvijek ih podsjećati na

obavljenu zadaću, izuzetno značajnu za cijelu zajednicu, pojašnjava nam Jela Šimić, viši stručni suradnik Ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva Županije Posavske. Svako novo drvo u gradu znači više kisika, manje prašine, drvo štiti od buke, u toplim danima donosi osvježeno i hladovinu, *accera platanoides*, koji sadimo na zaobilaznici Orašje neosporno će pridonijeti ljepšem izgledu grada, pojašnjava g-đa Šimić. Županijska Vlada izdvojila je za eko projekt uređenja okoliša županijske uprave, time i cijelog grada 15.000 KM. Projekt je za isticanje i trebale bi ga slijediti i općine, kako bi općinska središta, također uz simbolična sredstva, bila u znaku eko uređenja. U tom je poslu nezaobilazan savjet stručnjaka. Djelatnici Komunalnog poduzeća iz Orašja sudjelovali su također u postavljanju drvoreda na zaobilaznici Orašje.

DIVLJA DEPONIJA U VRBOVAČKOM LIPIKU

Ako vas put nanese nekim čudom od Vrbovačkog Lipika do Vrbovca naići će te na stravične prizore sustavnog uništavanja svega što je ljudskom rukom napravljeno. Od ljudskih nastambi koje zarastaju i stapaju se s prirodom već nekih petnaestak godina skoro da nije ostalo ništa. Međutim, smeće kojim je zatrpan put od „stare“ ciglane do kanalskog mosta kratkoročno ne stvara problem ali dugoročno definitivno ostavlja duboki ožiljak na floru i faunu toga podneblja. Stoga apelujemo na mještane Vrbovačkog Lipika i okolice da putem svojih mjesnih povjerenika stupe u kontakt sa komunalnim preduzećem iz Odžaka koje redovno obavlja poslove odvoza smeća te da se prijave istom radi planskog odvoza smeća i čistijeg okoliša.

Putem ove redovne rubrike iznova pozivamo sve ljude koji poštuju prirodu, te koji imaju saznanja o novim divljim deponijama smeća, ljudima koji nelegalno odlažu smeće, da nam se jave u redakciju našeg Eko biltena a ako se opet ne javite, budite sigurni da ćemo i svaki sljedeći broj sami naći još jednu divlju deponiju smeća na našoj općini.

BEZ VODE NEMA ŽIVOTA

- Milijardu ljudi nema pristup pitkoj vodi
- Za dvije milijarde ljudi uskraćene su osnovne sanitarne jedinice
- Dva milijuna ljudi godišnje umre zbog konzumacije zagađene vode i loše higijene
- Pedeset bilijuna litara otpadnih voda ispusti se godišnje u okeane
- U svijetu 4 % bolesti može se spriječiti boljom opskrbom vodom
- Od 79 opština u FBiH, samo pet ima postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda
- Svaki stanovnik BiH godišnje proizvede 270 kg otpada
- Komunalna preduzeća uopšte ne zbrinjavaju 55 % otpada
- U FBiH se proizvede godišnje: dva milijuna tona industrijskog otpada (samo 5 % je pravilno zbrinuto), 5 000 tona medicinskog otpada (samo 20 % je pravilno zbrinuto) i dvadeset tona životinjskog otpada, a postoje 1893 divlje deponije.

Održivost života na zemlji usko je povezana sa količinom raspoložive čiste vode zato je čuvajmo svakim svojim postupkom.

KAKO ŽIVJETI KREATIVNO

Da bi smo stvarali, ne moramo biti umjetnici. Trebamo samo vjerovati svome kreativnom izvoru. Kreativnošću ćemo obogatiti različite aspekte života. Prepuštanje kreativnom procesu jedan je od iskrenih izraza duhovnosti. Najprije trebamo povjerenje u sebe, u postojanje općenito. Bez straha od osude, kritike i odbacivanja, uspjeh ćemo dotaći kreativnu dubinu postojanja i ljubavi. Čime god se bavili, uvijek će biti ljudi oko nas kojima se neće svidjeti naša kreativnost. Neki će nas shvatiti, neki neće ni razmišljati o tome i neki će biti protiv. Svejedno, svijet je ionako raznolik, idealno ne postoji. Nedostatak poticaja, inspiracije, ideja u našem životu može i treba biti upozorenje i opomena da moramo mijenjati stav prema sebi i okruženju u kojem jesmo.

Dotičući kreativnu dubinu sebe sa ljubavlju, spremni smo izraziti dubinu svojeg bića bez straha od osude, kritike i ravnodušnosti.

SAMO JEDAN DIM CIGARETE UBIJA

Čovjek koji puši unese u organizam tijekom tjedna prosječno oko 400 miligrama nikotina. Kada bi tu količinu nikotina uvukao u pluća u jednom duhanskom dimu, predozirao bi se, što bi ga trena ubili.

Katica Paradžik

USVOJEN DOKUMENT O BORBI PROTIV KLIMATSKIH PROMJENA

Na konferenciji UN o klimi u Kankunu blizu 200 zemalja okupljenih na konferenciji usvojilo je dokument koji predviđa niz mehanizama za borbu protiv klimatskih promjena, uključujući i osnivanje Zelenog fonda za pomoć zemljama u razvoju. Dokument je usvojen uprkos protivljenju Bolivije, jedine zemlje koja se izjasnila protiv tog dogovora.

Dogovor iz Kankuna "otvara novu eru u međunarodnoj saradnji u oblasti klimatskih promjena", rekla je meksička ministarica spoljnih poslova Patricija Espinoza, čiji je govor bio praćen snažnim aplauzom delegata prisutnih na završnom sastanku. Dogovor iz Kankuna takođe omogućava da se ostavi otvoreno pitanje Kjoto protokola, jedinog trenutno pravno obavezujućeg dokumenta o klimi.

100 KM GRADU HEROJU

Iako su pripremni razgovori govorili da će Orašani prihvatiti učešće Odžaćana u «Koloni sjećanja», a načelno je dogovoreno da će se na našu opremu ispred natpisa Orašje – Vukovar dodati Odžak, petnaestak dana prije saopštili su nam da to ne dolazi u obzir. U više navrata smo pokušali predložiti našim kolegama iz Orašja da nema smisla da mi polazimo iz Odžaka pod takvim uslovima, a ni molbe upućene predsjedniku vlade ŽP i ministru branitelja ŽP nisu dale rezultata. Nije nam preostalo ništa drugo no sami organizirati put od Odžaka do Vukovara. Trebalo je osmisliti trasu kretanja,

objezbijediti opremu (jednoobrazne jakne, majice i kape), smještaj i pratnju. Dobra saradnja sa UDiVR, podružnica Odžak, pomogla je da se pripreme povoljno okončaju.

Na put dug preko sto kilometara krenuli smo poslije polaganja cvijeća na spomenik poginulim pripadnicima 102. brigade HVO, a poslije riječi podrške ratnog zapovjednika Tomislava Božića, načelnika opštine Luke Jurića i ministra gospodarstva ŽP Josipa Vidovića. Cvijeće smo položili i na spomenike u Jošavi i Vrbovcu, a okupljenim učenicima područnih škola, učesnik marša, fra Anto Tomas održao je

kratko predavanje o stradanju Vukovara i ciljevima našeg marša do istog. Kako nas je pratilo sunčano vrijeme, prije roka smo stigli do Vrpolja pa smo produžili kroz Strizivojnu dalje da nam za sutra ostane manje. Noge su već počele polako izdavati, a Strizivojna se odužila. Nemoguće, jedno naselje a dugo gotovo deset kilometara. Na konačiste nas je prihvatila obitelj Antike Kovačevića, brata našeg poginulog suborca Joze. Okrepa, što nam je Ruža pripremila, i noćni odmor je ostavio pozitivan trag na olovnim nogama i ujutro smo bili svježiji da nastavimo dalje.

Pojačan saobraćaj na magistralnom putu Vrpolje – Vinkovci uticao je da od ulaza u Stare Mikanovce nastavimo uz željezničku prugu. Nova trasa je bila svakako sigurnija, ali za kretanje zahtjevnija. Put uz prugu (gdje ga je bilo) često je bio blatnjav i teško prohodan, što zbog kiše koja je počela padati ili posljedica nedavnog izvlačenja poljoprivrednih proizvoda sa obradivih parcela. I u Nuštru, planiranom mjestu drugog konačišta, smo opet bili prije mraka

i odlučili smo produžiti do Bršadina. Naši domaćini su nas toplo dočekali, nahranili i smjestili. Topla postelja bake Kate dala nam je novu snagu da stignemo na vrijeme do bolnice. Kao po dogovoru, u isto vrijeme stigli su i naši Odžaćani autobusom i zajedno prisustvujemo programu u dvorištu bolnice i učestvujemo u koloni sjećanja do memorijalnog groblja. Poslije polaganja vijenaca na spomenik stradalim Vukovarcima i svete mise, obišli smo muzej i stratište na

Ovčari i poklonili se svim nevino stradalim žrtvama. Umor, zatezanje mišića i svi žuljevi su nestali, a u nama je ostao osjećaj da smo svojim maršom iskazali pijetet stradalim. Ostao je žal što nas je ljudska sujeta i taština naših suboraca iz Orašja podijelila pa su se ove godine iz Bosanske Posavine ka Vukovaru kretale dvije kolone, a kako je najavilo dvadesetak Brčaka (kojim se nije izašlo u susret da ove godine zajedno pohodimo Vukovar), sljedeće godine ići će i treća kolona.

Ivo Lubina

MARTINJE U KUTJEVU

«Samo da nas vrijeme posluži», bila je jedina želja «lipića» dan prije polaska u Kutjevo. I? Izgleda da su ti «lipići» stvarno dobri ljudi, pa im je neko uslišio molitve. Osvanuo je prelijep i za ovo doba godine natprosječno topao dan. Grupa se skupila pred hotelom, dvadeset članova društva, a pridružili su se i gosti iz planinarskog društva «Majejica» iz Bijeljine, njih deset.

Neki su prvi put prošli novim putem preko Kadra i starim drndavcem kroz Liješće. Preko Save, pa kroz prelijepi slavonskobrodski brežuljkasti u brdoviti požeški kraj. I evo nas u Kutjevu. Malo mjestašce ništa veće od naše Dubice, ali ima status grada. Kad smo

stigli, malom čaršijicom odjekivali su zvuci limene muzike. To je cijeloj atmosferi davalo nekakvu svečanu notu. Nakon kratke okrepe na Trgu Graševine, planinarske grupe su krenule u pohod, neki dužom, a neki kraćom stazom. «Lipići» su izabrali kraću stazu, jedino nam je Ivica dužom stazom odveo goste iz Bijeljine. Kroz vinograde, trgajući pokoji grozd zaostao na trsu, pa kroz selo, stigismo u šumu. Putem smo sretali poznate face iz drugih društava koje smo upoznali na prethodnim planinarenjima. Sreli smo i većini nas poznatu «ttrrt» curu, sa prošlogodišnjeg Sleta planinara Slavonije u Baranji. Kad je cura rekla Ziletu da se zove Rene, naš Zile je upita: »A je l' cura, šta tebi

dođe onaj Rene Bitorajac? »Odraslima je bilo podosta hodanja, a Dado je cijelo vrijeme pravio skoro duplu kilometražu trčeći ispred grupe i vraćajući se. Jedva smo dočekali pauzu na izletištu «Mlaka». Domaćini Kutjevcani i ovdje su goste častili vinom, što je na Suljino i Blaževo lice izmamilo osmijeh. Dalje stazom Ivanka Limunovica je izvela nešto što se očekuje od svakog planinara i čime svakako zaslužuje da iduće godine dobije nagradu za posebne zasluge i promicanje planinarstva. Naša Ivanka je spasila nepoznatu nam stariju planinarku od strašne sudbine strmop...ivanja u provaliju. Pri tome je Ivanka pomenutoj gospođi iščalašila rame, ali bolje to nego ...Niz brdo, pa

opet kroz vinograde i evo nas u gradu .Vino, pečeni vo, kobasice, kesteni, pa 'ko voli nek' izvoli. Na bini su se izmjenjivala kulturno umjetnička društva svojim nastupima, a onda i glumci u ulogama Baruna Trenka i carice Marije Terezije koji su navodno svojevremeno ljubovali u kutjevačkom kraju. Obradovali smo se kada se pojavio legendarni Špiro Guberina u jednoj od uloga u igrokazu na temu krštenja mošta. Već smo malo umorni, a i zahladnilo je, tako da smo jedva dočekali povratak u autobus i put kući. Putem su prepričavane dogodovštine sa pohoda, a veseli Suljo nije dozvoljavao da putnicima budu prazne čaše.

Almira Šabić

ŠKOLSKO DVORIŠTE ILI ...?

Možda vas nekad put nanese ulicom pored osnovne škole... Krenete li između zgrada i garaža, vidjet ćete zaista lijep prizor: šarenilo boja, zasađena mlada stabla, puno cvijeća, sve uređeno s puno ukusa... Zastat ćete iznenađeni: ko je sve to uredio? Nastavnica Nedžmija, možda? Ona sama, ili joj je pomogao još neko iz zgrade? Ne znamo, ali nije ni bitno. Sav taj prostor sad izgleda drugačije. Toga do prije par mjeseci nije bilo, ali da izgleda lijepo – izgleda, priznat ćete! Za svaku pohvalu, čija god ideja da je bila!

Krenete li dalje između zgrada i poželite li izaći na ulicu, prema školi, primijetit ćete sasvim drugačiji prizor: šarenilo flašica, vrećica, smeća svakojake vrste, cvijeće ispred škole zaraslo u travu... Opet ćete zastati iznenađeni: ko je OVO uradio? I još gore: ko je sve to tako i ostavio? Ni toga do prije par mjeseci nije bilo! Krug oko škole su često čistila djeca! Okopavali su cvijeće! Plijevili travu! Kupili smeće... Tako bilo nekad!

Danas: Razbacujemo se pričama o ekološkoj svijesti, o tome kako je škola 'odgojno-obrazovna ustanova', a kad to treba dokazati djelom, oni na kojima 'svijet ostaje' – zataje. I ne samo to! Oni, ne da ne kupe smeće koje sami bace, nego ne cijene ni trud onih koji to urade umjesto njih! Dokle tako??? Treba li djecu gledati da bacaju smeće tamo gdje mu nije mjesto, da lome grane i gaze travu a ne opomenuti ih, ne staviti im u obavezu da, ako već ne znaju da za smeće imaju kante, ako već

sami nemaju osjećaj za lijepo i zdravije, bar počiste ono što školskom dvorištu i cijelom prostoru gdje ta djeca borave za vrijeme pauze ili čekajući autobus, daje izgled deponije? Djeca znaju da to ne moraju i, pokušate li ih kojim slučajem opomenuti i reći im kako nije u redu to što rade, dočekat će vas bezobrazan komentar ili kakvo vulgarno pitanje! Šta napraviti? Čekati da proradi nečija ekološka svijest? Moglo bi trajati predugo! Uvesti sankcije? Možda bi, u ovom slučaju, sankcije ipak bile djelotvornije...

Sabina Huremović

NOVO ODLAGALIŠTE OTPADA

Nazire se rješavanje najvećeg ekološkog problema, ujedno i najvećeg projekta iz oblasti zaštite okoliša na području najmanje općine Županije Posavske Domaljevac- Šamac. Počeli su uređenje lokacije za gradnju nove deponije otpada sa novim režimom odlaganja otpada kako se ne bi dogodilo, kao sada na postojećoj, da prostor postane potencijalni izvor zaraze i prava ekološka bomba. Na postojećem deponiju na tromeđi Domaljevca- Brvnika i Grebnica, nesavjesni domaćini ostavljaju i životinjske ostatke. To nije jedini problem jer deponij se nekontrolirano širi i od ostalog otpada. Duž ceste, a ne uz ograđeni prostor ostavljene su vreće sa ostacima, komadi namještaja... pa i uginule životinje. Deponij se opasno približava kućama na sve tri lokacije naselja pa je općinska uprava krenula u veliki projekt rješavanja aktualnog i dugogodišnjeg problema, i to u nekoliko smjerova.

Novo odlagalište

U tijeku je izgradnja

pristupnog puta i uređenje lokacije za novo odlagalište komunalnog otpada koje se nalazi u blizini postojećeg i tik uz prometnicu koja također čeka obnovu. Ugovor o izvođenju radova općina Domaljevac, kao investitor, potpisala je s tvrtkom Domokom. Nakon izgradnje pristupnog puta i uređenja novog odlagališta, sanirat će se postojeća deponija na tromeđi Domaljevca, Grebnica i Brvnika. Kako bi se nakon sanacije područje stare deponije zaštitilo od devastiranja, uvest će se strogi režim zabrane odlaganja smeća i propisati izuzetno visoke kaznene mjere za građane koji bi, e v e n t u a l n o , n a r u š a v a l i novouspostavljeni komunalni red. U tome će pomoći čuvar deponije. Prije puštanja u funkciju nove deponije građani Općine Domaljevac bit će upoznati sa svim pravilima i novim režimom odlaganja komunalnog otpada na novoj deponiji te strogoj zabrani odlaganja smeća na području stare deponije, tvrde u općinskoj upravi.

Povratnička cesta

Povezano sa deponijem započeto je i rješavanje velikog projekta obnove ceste koja prolazi tik u sporni deponij. Iako smo tu cestu nazvali povratničkom jer prolazi dijelom Brvnika gdje su Srpski povratnici, istini za volju, ona je značajna svim građanima dvije susjedne općine Domaljevac- Šamac i Orašje jer skraćuje za tri puta relaciju između Domaljevca i Oštre Luke u oraškoj općini a značajna je i za Grebnice koje se nalaze dijelom u RS-u, pa je projekt višeznačan. No, životni problemi su jedno, a financiranje takvih, u pravilu skupih projekata, teža je strana rješavanja problema. No, rješavanje problema je načeto, pa ukoliko bude razumijevanja svih razina vlasti, nakon prvog asfaltiranog kilometra planiranog do konca godine, možda iduća 2011.g. donese nastavak projekta..

Nada Koturić

STARAČA

Duljina Starače je 8.8 km i staro je korito rijeke Bosne. Pripada zaštićenom krajoliku kategorije D. No, Starača iz mnogo razloga nije zaštićena. Mnogo je smeća u vodi i na obali, vrši se izlovljavanje. Ljeti je nedostatak vode što rezultira uginućem riba i životinjskih

organizama. Ljudi u jesen i proljeće ubijaju patke i srne, a ponekad i labudove. Smatra se da Starača ima životinjskih organizama i biljaka na razini Kopačkog rita: razne vrste riba (šaran, babuška, bandor, kesega, crvenperka, štuka itd.), ptica (čaplja, roda, patke, u zimi

labudovi, djetlić, mikroorganizama (alge i dr.), biljaka, gljiva (otrovnih i zdravih), zmija (bjelouška, cvjetna), guštera, cvjetova itd. No ti potencijali nisu dovoljno iskorišteni.

Mabi

Prije rata Starača je bila u boljem ekološkom stanju nego danas. Ljudi su se kupali, postojali su izvori pitke vode. Dosta je manje vršeno izlovljavanja, nije bilo smeća, i voda je bila čistija. Danas se jednostavno nitko ne brine za Staraču. Za održavanje i uređenje

nema novca, nitko se više ne kupuje jer je voda zagađena i mutna, izvori pitke vode ne postoje, smeće je posvuda, izlovljavanje se uvelike vrši.

Većina ljudi nije ni svjesna što radi, a ljude ne zanima Starača i život Starače. Starača polako umire. No, postoji neka nada da

se sve to uredi, proglasi zaštićenim ekološkim krajolikom, obnove izvori pitke vode, zabrani i izlovljavanje i bacanje smeća, zaštite se posebne vrste životinja itd. Od Starače bi svi mogli imati korist, ali samo treba malo truda i ekološke svijesti kod ljudi.

Mladen Jelušić

72 SATA BEZ KOMPROMISA

Od 15. do 17. listopada diljem Vrhbosanske nadbiskupije održavao se projekt „72 sata bez kompromisa, pod geslom „Pruži i ti svoju ruku – volonteri RAJ NA ZEMLJI“. Učenici Srednje škole Pere Zečevića iz Odžaka dali su svoj nesebični doprinos ovoj, hvale vrijednoj akciji. Unatoč tome što se prijavilo više od 100 učenika, izbor je pao na 30-tak, jer organizatori akcije nisu mogli naći smještaj za toliko mladih koji su željeli pomoći drugima. Od ranih jutarnjih sati, 15. listopada, 500 volontera podijeljenih u 66 grupa iz 50 mjesta Vrhbosanske nadbiskupije, te Slovačke i Mađarske pristizali su na mjesta gdje će naredna tri dana dati sve od sebe i volontiranjem pomoći svima kojima je pomoć potrebna. Istodobno su se provodila 42 projekta u 22 mjesta. Volonterska 72 sata započela su upoznavanjem s domaćinima i grupama iz drugih mjesta s kojima će provesti tri dana. Potom je svako preuzeo svoju odgovornost i započeo s planiranjem i realizacijom projekta. Ovisno od mjesta i organizaciji župnih timova, projekti su podrazumijevali kreativne radionice, čišćenje okoliša, humanitarni i socijalni rad, rad s djecom s posebnim potrebama, te medijske radionice.

Mladi su volontirali u sljedećim mjestima: Sarajevo (župe Stup, Novi Grad, Novo Sarajevo, KŠC "Sv. Josip", Područna škola KŠC-a na Stupu, Nadbiskupijski centar za pastoral mladih "Ivan Pavao II", Zavod za djecu s posebnim potrebama "Mjedenica"), Kakanj, Zavidovići, Novi Travnik, Bugojno, Vareš, Žepče, Husino, Morančani, Zenica, Odžak, Gromiljak, Prozor, Tuzla, Vidovice i Podmilačje. Cilj ovakvog projekta je razviti svijest o važnosti volonterizma kod mladih, te staviti mlade u prvi plan, tj. pokazati javnosti da mladi nisu pasivni promatrači svega što se događa

oko njih nego žele aktivno sudjelovati u stvaranju bolje budućnosti. Učenici odžačke srednje škole su dobili najteži i najzahtjevniji projekt, ali su ga s lakoćom odradili. Time su dokazali da Odžak ima budućnost sa ovakvim mladim ljudima, na koje bi se mogli ugledati i ovi naši domaći vlastodržeci neradnici. Naime, vaša djeca, moji dragi učenici su radili na projektu uređivanja okoliša i mjesta boravka u „Mjedenici“-zavodu za djecu sa teškoćama u razvoju u Sarajevu. Zavod se sastoji od dvije međusobno povezane zgrade, od kojih je jedna škola, a druga je dom u kojem djeca borave, hrane se i druže. Sam dolazak u

Zavod, u nama malo starijima od ove djece, vratio je sjećanje u dane izbjeglištva kojih se nitko ne želi sjećati. Smještaj, kreveti za 40 volontera, zajedno sa časnom sestrom i profesoricom smješteni u sportskoj dvorani. Nitko se nije bunio, jer sam projekt kaže BEZ KOMPROMISA. P.S. Bilo nam je toplo, nitko se nije smrznuo... Odmah smo se podijelili u 3 skupine. Prva skupina, botaničari, ljubitelji okoliša, prirode i svega što nam omogućuje boravak izvan četiri zida. Prostor oko Zavoda bio je zarastao u korov, nisko raslinje i predstavljao je neprohodnu divljinu. Svi članovi ove skupine uzeli su škare, lopate, sjekire i sav mogući alat da omoguće djeci iz Zavoda mjesto za igru i slobodne aktivnosti. Za dva dana intenzivnog rada dvorište je poprimalo

izgled malog parkića u kojemu su zauvijek uklonjeni ostaci nekadašnje „džungle“ i posađeno je nisko zelenilo. U budućnosti se taj prostor planira pretvoriti u pješčanik sa toboganima i igralištem. Druga skupina, moleri, očistila je ogromni podrum koji je bio potpuno neprohodan. Okrećili su zidove i omogućili stanovnicima Zavoda mjesto za igru i za ružnog vremena. Treća skupina, moleri finjaci krećila je dnevni boravak i farbala police veselim bojama kako bi djeca koja tu svakodnevno borave imala što veseliji ambijent. Nakon što smo odradili sve što smo si zacrtali, ostao je jedan dan za druženje sa djecom u sklopu kreativnih radionica, i završne zabave. Nakon svih aktivnosti nitko se nije žalio na umor. Učenike je jako ganulo druženje s djecom iz „Mjedenice“. Sve su to prekrasna dječica, koja nisu imala tu sreću da se rode potpuno zdrava, ali imaju toliko ljubavi za cijeli svijet. Njih ne zanima koje ste nacionalnosti, koliko ste stari, koliko novaca imate, nego samo koliko ćete ostati i zašto ne duže. Nikad se nigdje nismo osjećali toliko dobrodošli, jer ta djeca jednostavno zrače pozitivnom energijom i nisu sposobni pomisliti ništa loše, a kamo li to učiniti.

Naše druženje je završilo rijekom suza zbog rastanka, ali obećali smo ponovni susret i moramo održati obećanje. Nakon ovakvog projekta, možemo samo reći da bi trebalo predložiti više ovakvih projekata, učenici naše škole bi se s veseljem odazvali. Neki stariji bi rekli: „Ma nema ništa od ove današnje omladine!“ ; osobno tvrdim da moji učenici mogu obaviti i najzahtjevnije zadatke (znam, vidjela sam ih na djelu), samo ih netko treba dobro organizirati. Pa eto sad.... smišljajte projekte, nema toga što ne možemo realizirati.

Katarina Čamber

NAŠA POSLA

MOŽE LI GLADAN MISLITI NA OČUVANJE OKOLIŠA?

Možete li zamisliti ministra ekologije s novim pasatom, njegova pomoćnika, tajnika ili tajnicu...i još ponekog djelatnika. Kada se svi oni izmire, neće zasigurno ostati nijedna marka za ekološku problematiku. Otpada, znači, i ta mogućnost, koja je u razvijenim državama nešto sasvim normalno

Nakon što su predstavnici političkih stranaka u svojim kampanjama za opće izbore najavili građanima svjetliju budućnost, nekoliko dana star podatak Svjetske banke o povećanju broja siromašnih u BiH ove u odnosu na prošlu godinu nije izazvao gotovo nikakva reagiranja u zemlji. Brojka da je ove godine broj siromašnih u BiH povećan za 20 posto u odnosu na prošlu, te da više od polovice stanovnika živi na rubu egzistencije, ostao je tek suhi statistički podatak. U obećanoj svjetlijoj budućnosti dao Bog da ostanemo u sadašnjosti - da svaki peti građanin BiH i dalje živi s tri marke dnevno i da za to može kupiti samo kruh i mlijeko. Tako su danas izračunali u Udruženju potrošača Federacije čiji je predsjednik još rekao da ga ne čudi što je većina obitelji zadužena "do guše".

U vremenima kada se građani iz godine u godinu sve više osiromašuju, kada im se «krkanje» svodi na kruh i mlijeko i tri „droljave“ marke dnevno, normalan bi se čovjek upitao - što je

s ostalim ovozemaljskim potrebama. Jedna od njih je ekologija. E baš je (i) u toj riječi kvaka. Može li gladan misliti i raditi na očuvanju svojega okoliša i imati toliko potrebnu razvijenu ekološku svijest. Naravno da ne može. Od takvog ili takvih, kakva je po podacima Svjetske banke polovica građana ove zemlje, jedino se može očekivati da tetrapak od ispijenog mlijeka barem ne završi na ulicu. Jedan od ekoloških stručnjaka nedavno je o svijesti i potrebi očuvanja okoliša napisao ono što svi sebi trebamo priznati - gotovo je nerealno očekivati razvijenu ekološku svijest od stanovnika siromašnih zemalja jer je njihov primarni cilj preživljavanje, a ekologija im nije ni na kraj pameti. Tako će i ostati ukoliko se bogate zemlje budu i dalje bavile samo svojim ekološkim problemima, a zanemarivale stanje u siromašnim zemljama.

Iako sit gladnom ne vjeruje, u bosanskohercegovačkim (ne)prilikama postoji i drugo rješenje, ali je ono nažalost

naslonjeno na politiku, što opet vodi onoj narodnoj – pojeo vuk magare. Naime, postoje zagovornici da se na svim razinama vlasti uvede i ministarstvo za ekologiju. U bogatim i demokratskim zemljama, a to ova država nije, to znači samo jedno – koordinirati sve aktivnosti zaštite okoliša i gospodariti tim resursom, koji je ustvari big-biznis. U našim bi (ne)prilikama uvođenje takvog ministarstva značilo nešto sasvim drugo – samo povećanje ionako glomazne i neučinkovite administracije i ministar više na plećima osiromašenog naroda. Možete li zamisliti ministra ekologije s novim pasatom, njegova pomoćnika, tajnika ili tajnicu...i još ponekog djelatnika. Kada se svi oni izmire, neće zasigurno ostati nijedna marka za ekološku problematiku. Otpada, znači, i ta mogućnost. Zato sve aktualnije pitanje ekologije (i kod nas u Posavini) ostaje i dalje na plećima razno-raznih udruga, koje, osim dobre želje i ograničenih aktivnosti, nemaju ama baš ništa drugo.

JESTE LIZNALI

Jedna se vrećica prosječno koristi 12 minuta. Nakon što se baci, razgrađuje se sljedećih 20 do čak tisuću godina. Svaki put kad u trgovini nešto kupite, dobijete plastičnu vrećicu. Uzimate je nesvjesno, kao dio naučenog obrasca ponašanja, ne razmišljajući koliko je štetno to što ste upravo napravili. Ne krivimo vas, svijest o štetnosti plastičnih vrećica još se nije dovoljno proširila. Čak i Ruanda ima propisane novčane kazne za uporabu neekoloških vrećica. Kod nas takve vrećice u trgovinama nerijetko još moramo i platiti.

Ilija Ilić

VOZAČI OPREZ! DIVLJAČ NA PUTU!

Deset pregaženih grla srneće divljači te barem još toliko za čije stradavanje ne postoje službeni podaci, alarmiraju na opreznost u vožnji. I vozači su u opasnosti, jer sudar sa divljači može prouzrokovati materijalnu štetu, ali mogu očekivati tragične i po život opasne posljedice. Dok ljudi ne počnu stradavati i dok neko ne pogine od sudara sa srnom i divljom svinjom, izgleda da se nitko neće zamisliti nad ovim upozorenjem. U posljednje vrijeme zbog učestalih sudara osobnih automobila i divljači, postaje neshvatljivo da vozači bježe s mjesta nesreće. U našem lovištu postoji dosta crnih točaka gdje divljač prelazi regionalnu

cestu Odžak – Bosanski Brod i Odžak – Bosanski Šamac.

Što je uzrok sudara sa divljači?

Uglavnom neprilagođena ili prevelika brzina. I pored znakova **divljač na putu** vozači jednostavno ne mogu izbjeći susrete sa divljači iako se može reći da, ako se radi o manjoj materijalnoj šteti, uglavnom odu a ostave divljači na putu. Niko ne odgovara za smrt divljači. U nas materijalna šteta na osobnom vozilu gotovo redovito pada na trošak korisnika lovišta. O šteti na divljači (ili odšteti za divljač) malo tko i razmišlja. Mi lovci, ali i drugi učesnici u prometu, moramo

staviti svima do znanja ponašanje u prometu. Nipošto ne može divljač uvijek biti kriva za nesreću i nikako ne mora korisnik lovišta odgovarati za štetu. Kad god smo u prirodi, svi bi trebali podignuti nogu s papučiće, računajući uvijek na moguću iznenadnu pojavu divljači.

Divljač bi sama, da može, zasigurno poslala poruku **«čuvajte nas, pazite nas i naša su srca plaha, sve što na cestama radimo, radimo iz neznanja i straha».**

Nedžad Garić

FOTO-VIJEST

Parkiraj, pa stoji
Da zelena površina ne postoji!

KALENDAR ZNAČAJNIH DATUMA

- 01.01. DAN MIRA
- 10.01. SVJETSKI DAN SMIJEHA
- 26.01 SVJETSKI DAN OBRAZOVANJA O ZAŠTITI ŽIVOTNE SREDINE
- 02.02. MEĐUNARODNI DAN ZAŠTITE MOČVARA
- 07.02. MEĐUNARODNI DAN ŽIVOTA
- 08.02. DAN OPŠTINE ODŽAK
- 14.02. SVJETSKI DAN OČUVANJA ENERGIJE
- 21.02. MEĐUNARODNI DAN MATERNJEG JEZIKA

PLAN RADA DRUŠTVA

08.01.2011.g.

NOVOGODIŠNJI SUSRET - Živinice

- prijava do 05.01.2011.g.
- organizatori: **Marijan** (063372926) i **Ivanka Đ.** (063821853)

30.01.2011.g.

LIPA 276 m

- vrijeme i mjesto polaska: 10.00 sati, groblje Srnava
- organizatori: **Ilica** (063515251) i **Suljo** (063341178)

12.02.2011.g.

SREBRENİK – pl. dom LIPICI

- prijava do 10. 02.2011.g.
- organizatori: **Mirka** (063378948) i **Kuvač** (0989438019)

28.02.2011.g.

PEĆNIK - Antena 350 m

- vrijeme i mjesto polaska: 10.00 sati, ispred crkve u Pećniku
- organizatori: **Ivcan** (063864523) i **Žana** (063360285)